

JACK LONDON • **Martin Eden**

© 2010 İletişim Yayıncılık A.Ş., Dünya Klasikleri / 1. BASIM
2010-2013, İstanbul (5 baskı)

Martin Eden

© Önsöz: 1984, Viking Penguin Inc.

Akçalı Telif Hakları Ajansı aracılığıyla Penguin Group USA'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 1492 • Dünya Edebiyatı 215

ISBN-13: 978-975-05-1833-1

© 2013 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 2. BASIM

1-2. Baskı 2015-2017, İstanbul

3. Baskı 2021, İstanbul

DIZI YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Michael Ancher, "Tepelerden Taşınan Filika", 1883

UYGULAMA Hüsnu Abbas

DÜZELTİ Defne İpek

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

JACK LONDON

Martin Eden

Martin Eden

ÇEVİREN Yiğit Yavuz

ANDREW SINCLAIR'IN ÖNSÖZÜYLE

JACK LONDON 12 Ocak 1876'da San Francisco'da doğdu. Gerçek adı John Griffith Chaney'dir. Evlilik dışı bir çocuk olarak dünyaya gelen Jack London, soyadını, sekiz aylıkken annesinin evlendiği John London adlı savaş gazisinden aldı. Maddi sıkıntılar nedeniyle küçük yaşta okulu bırakıp gazete satıcılığı, tayfalık, balıkçılık, istiridye korsanlığı, gazetecilik, sahil koruma devriyeligi gibi çeşitli işlerde çalıştı ve Amerikan işçi sınıfını tanıdı. 1894'te serserilik suçlamasıyla otuz gün hapis yattı. Hapisten çıktıktan sonra hayatını değiştirmek arzusuyla liseye kayıt yaptırdı. Lise öğrenimini bir senede tamamlayarak 1896 yılında Kaliforniya Üniversitesi'ne girdi. Bir dönem okuyabildiği üniversiteden maddi zorluklar sebebiyle ayrıldı. 1897'de Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı ama bir yıl sonra yine yoksul ve işsiz olarak geri döndü. Yoğun bir çalışma programı hazırlayarak şansını yazarlıkta denemeye karar verdi. Soneler, baladlar, nükteli fıkralar, anekdotlar, korku ve serüven öyküleri yazmaya başladı. 1909'da yazdığı *Martin Eden* bu dönemi yansıması bakımından otobiyografik izler taşır. İlk kitabı *Kurt Dölü* (1900) büyük ilgiyle karşılandı. Aynı yıl Elisabeth Madderin ile evlendi ve bu evlilikten iki kızı oldu. Ancak bu beraberlik uzun ömürlü olmadı ve 1904'te sona erdi. Charmian Kittredge ile ikinci evliliğinin ardından 1910'da Kaliforniya'daki çiftliğinde hayatını kaybetti. London yazarlık kariyeri boyunca elliye yakın kitap yazdı ve döneminin en çok okunan yazarlarından biri oldu. Yazdıkları, yaşadıkları etrafında şekillenmiş, sosyalizmin de etkisiyle toplumsal bir dünya görüşüne ulaşmıştır. Başlıca eserleri arasında *Beyaz Diş*, *Martin Eden*, *Uçurum İnsanları* ve *Vahşetin Çağrısı* yer alır.

1. BÖLÜM

Kapıyı anahtarla açarak içeri giren ilk kişiyi, beceriksiz hareketlerle kasketini çıkaran genç bir adam izledi. Denizci olduğunu düşündüren giysileri vardı ve girdiği bu geniş salonda hiç de rahat olmadığı belliydi. Kasketini ne yapacağını bilemiyordu. Ceketinin cebine tıkmaya çalışırken, diğer adam alıverdi kasketi. Bu hareketi sakin ve doğal bir tavırla yapmıştı. Beceriksiz genç şükran duydu. “Durumumu anlıyor,” diye düşündü. “Belli ki bana yardımcı olacak.”

Omuzları sallanarak ve bacaklarını istemsizce, sanki zemin çalkantılı denizin üzerinde alçalıp yükseliyormuş gibi iki yana açarak, adamın ardısına yürüdü. Böyle sarsakça yürürken, koca odalar ona dar geliyordu ve yanlışlıkla kapı kenarlarına çarpmaktan yahut şöminenin üzerindeki alçak rafta duran biblolara omuzlarıyla sürtünmekten korkuyordu. Etrafındaki nesnelerin arasında bir o yana, bir bu yana savruluyor ve kafasında şimdiden, verebileceği hasarı hesaplıyordu. Bir kuyruklu piyanoyla, üzerine kitaplar yığıl-

miş bir masa arasındaki, altı kişinin omuz omuza geçebileceği boşluğu tedirginlik içinde adımladı. Kalın kolları iki yana sarkmıştı. Bu ellerle kolları nereye koyacağını bilemiyordu ve masanın üzerindeki kitaplardan birine koluyla degecek gibi olunca, ürkmüş bir at misali yalpalayıp, piyano taburesine çarpmaktan kıl payı kurtuldu. Önünde giden adamın rahat yürüyüşüne baktı ve ilk kez, onun yürüyüşünün diğer insanlarınkine benzemediğini fark etti. Aniden, kendi yürüyüşü böyle kaba saba olduğu için utanca kapıldı. Alnından ter damlacıkları fışkırdı, durakladı ve esmerleşmiş yüzünü mendiliyle sildi.

Endişesini şakacı bir tavırla maskeleyemeye çalışarak:

– Bekle oğlum Arthur, dedi, bir anda bu kadarı çok fazla gerçekten. Bırak da biraz cesaretimi toplayayım. Biliyorsun buraya gelmek istemiyo’dum. Herhalde sizinkiler de beni görmek için can atmıyo’lardır.

Adam ona güven vermeye çalıştı:

– Her şey yolunda. Bizden korkmamalısın. Çok sade insanlar hepimiz. Bak hele, bana bir mektup gelmiş.

Masaya yönelerek zarfı yırtıp açtı ve okumaya başladı, böylece yabancıyı kendine toparlamasına fırsat verdi. Yabancı bunu anladı ve şükran duydu. Doğası gereği sevecen ve kavrayışlıydı; paniği henüz sürerken, hisleri çalışmaya devam ediyordu. Alnını kuruladı ve gözlerinde tuzaktan korkan hayvanlara özgü bir bakışla, ama kontrollü bir yüzle etrafına bakındı. Bilinmeyenlerle çevrili, olabileceklerden endişeli, ne yapacağını bilemez haldeydi; yürüyüşü ve hareketlerindeki beceriksizliğin, bütün güç ve yeteneklerine sırayet etmiş olmasından korkuyordu. Çok duyarlıydı ve nasıl görüldüğünün farkındaydı. Bu yüzden diğer adamın, gülen gözlerle mektubun üzerinden gizlice bakması, içinde bir hançer yarası açtı. Bakışın farkında olduğunu belli etmedi, çünkü kendini denetlemeyi öğrenmişti. Gururu incindi.

Geldiği için lanet etti, ama aynı zamanda, artık bu işi sonuna kadar götürmeye karar verdi. Yüz çizgileri sertleşti ve gözlerine kavgacı bir ışık geldi. Ortamı, endişeden biraz arınmış gözlemci bakışlarla inceleyerek, bu güzel evin içindeki her ayrıntıyı beynine kazıdı. Son derece dikkatliydi; gözlerinden hiçbir şey kaçmazdı ve o gözler çevredeki güzelliği içtikçe, bakışlarındaki kavgacı ışık sönerek, yerini sıcak bir parıltıya bıraktı. Güzelliğe duyarlıydı ve bu duyarlılığı uyaran şeyler vardı çevresinde.

Bir yağlıboya tablo, onu kendine çekti. Büyük bir dalga gürleyerek, çıkıntılı bir kayanın üzerinde patlıyordu; göğü alçak fırtına bulutları sarmıştı. Fırtınalı bir günbatımında orsasına seyir eden bir kılavuz uskuna, güvertesi bütün ayrıntılarıyla görünecek kadar yan yatmış olarak, dalgalarla mücadele ediyordu. Resimde güzellik vardı ve bu güzelliğe kayıtsız kalması imkânsızdı. Beceriksiz yürüyüşünü unuttu ve tabloya doğru gitti, yaklaştı; iyice yaklaştı. Tuvaldeki güzellik birden uçuverdi. Şaşkınlığı yüzünden okunuyordu. Dikkatsizce sıvanmış gibi duran boyaya baktı, sonra geri çekildi. Bir anda bütün güzellik tuvale geri döndü. “Bir aldatmaca,” diye düşündü ve resme olan ilgisini kaybetti. Etrafındaki bir sürü şeyi gözlemlemeye devam ederken, bir yandan da, tablodaki onca güzelliğin bir göz aldanmasına kurban edilmesine hayıflandı. Resimden anlamazdı. Renkli ve siyah-beyaz taşbaskılarla karşılaşmıştı sadece, onların hatları da belirgin ve keskin olurdu her zaman. Gerçi yağlıboya resimler görmüştü; evet, dükkân vitrinlerinde. Ama vitrin camı, arzulu gözlerini resme yaklaştırmasını engellemişti.

Bakışlarını çevirip, mektup okuyan arkadaşına baktı ve masanın üzerindeki kitapları gördü. Yiyecek gören aç bir adamınkinden farksız bir arzu ve özlem bürüdü gözlerini. Adeta itici bir gücün etkisiyle masaya doğru, uzun adımlarla, omuzları sağa sola sallanarak ilerledi. Büyük bir tut-

kuyula kitaplara göz atmaya başladı. Başlıklara ve yazarların isimlerine baktı, metinlerden bölümler okudu, ciltleri gözleriyle, elleriyle okşadı ve bu arada, okumuş olduğu bir kitabı tanıdı. Gerisi hep bilmediği kitaplar, bilmediği yazarlardı. Swinburne'in bir kitabına rastladı ve gözünü ayırmadan, nerede olduğunu unutarak, yüzünde bir parıltıyla okumaya başladı. İki kere, yazarın ismine bakmak için, kitabı işaret parmağının üstüne kapattı. Swinburne! Bu ismi unutmuyacaktı. Belli ki, bu adamın gözleri renkleri ve ışığı görmüştü. Ama kimdi bu Swinburne? Şairlerin çoğu gibi, yüz yıl falan önce ölmüş müydü? Yoksa hâlâ yaşıyor, yazıyor muydu? Baş sayfaya döndü... Evet, başka kitaplar da yazmıştı. Öyleyse yarın sabah ilk iş olarak halk kütüphanesine gidip, Swinburne'in yazdıklarını bulmaya çalışacaktı. Metne geri döndü ve kendini unuttu. Genç bir kadının odaya girdiğini fark etmedi bile. Arthur'un sesiyle kendine geldi:

– Ruth, bu Bay Eden.

Kitabı işaret parmağının üzerine kapattı ve daha dönmeden, yeni bir etkiyle ürperdi; kızın değil, ağabeyinin sözleriydi bu etkiyi yapan. O kash vücudunun altında çok hassas bir kütle yer alıyordu. Dış dünyadan gelip bilincini, düşüncelerini, duygularını etkileyen en küçük bir şey, içine bir alev düşmesine ve yayılmasına sebep oluyordu. Algıları olağanüstü derecede açık ve duyarlıyken, yükseklerde gezinen hayal gücü, sürekli olarak, benzerlik ve ayrılık ilişkileri kurmakla meşguldü. Onu ürperten, “Bay Eden” sözüydü. Hayatı boyunca “Eden”, “Martin Eden” ya da sadece “Martin” denmişti ona. Şimdiyse “Mr!” Kendince, bunu çok dikkat çekici buldu. Beyni aniden kocaman bir fotoğraf makinesine dönüşmüş gibiydi. Zihninde, yaşamından sonsuz sayıda resim sıralandı; gemilerin kazan daireleri ve baş kasaraları, kamplar ve sahiller, hapishaneler ve tavernalar, hastaneler, kenar mahalleler; geçmişte bütün bu yerlerde ona nasıl seslendiği...

Sonra dönerek kızı gördü. Görür görmez de beyindeki bütün hayalî görüntüler siliniverdi. Solgun, kırılğan görünümlü bir yaratıktı; iri, manalı gözleri ve gür sarı saçları vardı. Ne giydiğini fark edememişti, sadece giysilerinin de kendisi gibi harika olduğunu biliyordu. Onu ince bir daldaki açık sarı bir çiçeğe benzetti. Hayır, bu doğaüstü bir varlıktı; böyle muhteşem bir güzellik dünyevi olamazdı. Ya da kitaplar doğru söylüyordu; toplumun üst mevkilerinde işte böyle güzellikler mevcuttu. Swinburne isimindeki adam, onun için bir şiir yazabilirdi. Belki masanın üstündeki kitaba o kızı, Iseult'u resmederken, aklında böyle biri vardı. Kızın görünüşüyle ilgili bu duygu ve düşünce seli, sadece bir anlıktı. Tekrar hareket ettiğinde gerçek dünyaya dönmüştü. Kız elini uzattı ve el sıkışırken dosdoğru gözlerinin içine, cecurca, bir erkek gibi baktı. Tanıdığı kadınlar böyle el sıkışmazdı. Hatta çoğu, hiç el sıkışmazdı. Bildiği kadınların davranış şekilleriyle ilgili görüntüler, bir sel taşkını gibi zihnine doluverdi. Ama o bu görüntüleri bir kenara itti ve kıza baktı. Böyle bir kadını hiç görmemişti. Tanıdığı bütün kadınlar! O anda, kızın iki yanında, tanıdığı bütün kadınlar sıralanıverdi. Sonsuzca süren bir saniye boyunca, kızın merkez yeri işgal ettiği, çevresindeki bütün kadınların onunla kıyaslanarak ölçülüp biçildiği bir portreler galerisindeydi. Fabrika kızlarının zayıf ve hastalıklı yüzlerini gördü; sonra Market Caddesi'nin güneyindeki sırtkan, şamatacı kızları; hayvan yetiştiricilerinin kamplarındaki kadınları; Old Mexico'nun sigara içen esmer kadınlarını. Onların yerini oyuncak bebeklere benzeyen, tahta nalınlar üstünde kırıtkanca yürüyen Japon kadınları aldı; ırksal niteliği bozulmuş, narin yapılı Asya-Avrupa melezleri; Okyanusya'nın çiçeklerle taçlanmış, koyu tenli, güçlü kadınları. Sonra bütün bunlar kayboldu ve çarpık, korkunç görüntülerle dolu bir kâbus belirdi: Whitechapel'in kaldırımlarında sürünen kokuşmuş ucu-

beler, kerhanelerin sarhoş cadalozları ve cehennemden gelme, kendilerini dişilik kisvesi altında saklayarak denizcileri avlayan, pis, kadın başlı canavarlar; limanların kiri, insanlık çukurunun balçık ve çamuru.

Kız ona seslendi:

– Oturmaz mısınız, Bay Eden? Arthur bahsettiğinden beri, tanışmak istiyordum sizinle. Çok cesurca davranmışsınız...

Karşı çıkan bir ifadeyle elini salladı ve yaptığıının hiç de önemli olmadığını mırıldandı; yerinde kim olsa aynı şekilde davranırdı. Kız, salladığı elinin, henüz iyileşmemiş taze sıyrıklarla kaplı olduğunu fark etti. Yana sarkık duran diğer eline bakınca, onun da aynı durumda olduğunu gördü. Ayrıca, hızlı ve gözlemci bir bakışla yanağındaki yara izini, alın bölgesindeki saçların arasından görünen bir başka yarayı ve kolalı yakanın altına uzanıp kaybolan bir üçüncüsünü fark etti. Esmerleşmiş boynun üzerindeki, gömlek yakasının kenarına denk düşen kırmızı çizgiyi görünce, içinden gelen gülümsemeyi bastırdı. Belli ki sert yakalara alışkın değildi. Aynı şekilde, kadınca bakışıyla genç adamın giysilerini, ucuz ve kötü kesimi, ceketin omuzların kenarında yaptığı potu ve kol kısmındaki, şişkin pazıları belli eden bir dizi kırışığı inceledi.

Elini sallayıp hiçbir şey yapmadığını söylerken, bir yandan da kızın isteğine uyarak bir sandalyeye oturmaya çalışıyordu. Kızın oturduğundaki rahatlığa gıpta etti ve kendi hareketlerinin beceriksizliği altında ezilerek, onun karşısındaki sandalyeye doğru yalpaladı. Onun için yeni bir deneyimdi bu. Şimdiye kadarki hayatında ne zarafetin, ne de beceriksizliğin ayırındaydı. Zihninde hiç böyle düşünceler olmamıştı. Sandalyenin ucuna temkinlice oturdu. Elleri onu endişelendiriyordu. Ellerini her nereye koysa, göze battıklarını düşünüyordu. Arthur odadan çıkarken, Martin Eden ona özlemle baktı. Odada bu solgun yüzlü, olağanüstü kadın-

la birlikteyken, kendini kaybolmuş gibi hissediyordu. Arkadaşlık ilişkisinin kurulması kolaylaşsın diye içki ismarlayacak bir meyhaneci, bira alması için köşedeki dükkâna gonderecek küçük bir çocuk da yoktu ortalıkta.

Ruth:

– Boynunuzda bir yara izi var Bay Eden, diyordu, bu nasıl oldu? Bir tür macera olmalı.

Genç adam, kavrulmuş dudaklarını ıslatıp, boğazını temizleyerek:

– Bıçaklı bir Meksikalı. Bir kavgaydı işte. Ben bıçağımı aldıktan sonra, burnumu ısırmaaya kalktı, diye cevapladı.

Olayı bu sadelikle açıklarken, gözlerinin önünde bir sürü görüntü canlandı: Salina Cruz'daki o sıcak, yıldızlı gece, sahilin beyaz kumları, limandaki şeker yüklü gemiler, sarhoş denizcilerin uzaktan gelen sesleri, mal taşıyan işçilerin itişkakışı, Meksikalı'nın aevli bakışları, o canavarca gözlerin yıldızların ışığıyla parlamışı, çeliğin boynuna batışı ve fıskıran kan, kalabalık ve çığlıklar; onun ve Meksikalı'nın bedenleri birbirine kenetlenmiş, kumları dağıtarak yuvarlanıyorlar ve uzaklardan bir gitarın yumuşak tıngırtısı geliyor. Hatırladığı bu resim onu ürpertti ve duvardaki uskunayı çizen adamın bu resmi de yapıp yapamayacağını merak etti. Beyaz sahil, yıldızlar ve şeker taşıyan gemilerin ışıkları harika görünürdü, diye düşündü; kumsalın ortasında dövüşenleri sararan topluluğun karaltısı da öyle. Yıldızların ışığıyla parlayan bıçağın da güzel duracağına ve bu resimde yer alması gerektiğine karar verdi. Ama bu düşündüklerinden hiçbir şey sızmadı konuşmasına. “Burnumu ısırmaaya kalktı,” diye bitirdi sözlerini.

– Ya, dedi kız; kısık, uzaktan gelen bir sesle. Hassas yüzünde bir şaşkınlık ifadesi vardı.

Kendisi de şaşkınlık hissetti ve güneşten yanmış yanakları utançla kızardı. Doğrusu ya, kazan dairesindeki açık ka-

paktan gelen ateş, yanaklarını ancak bu kadar ısıtabilirdi. Bıçaklı bir kavga gibi bayağı konular, belli ki bir hanımla yapılan sohbeteye uygun düşmüyordu. Kitaplardaki insanlar, kızın seviyesindekiler, bunlar hakkında konuşmazdı; belki böyle şeylerden haberleri bile yoktu.

Başlatmaya çalıştıkları sohbette kısa bir duraklama oldu. Sonra kız yanağındaki yarayı sormayı denedi. Daha sorarken, kızın onun dilinden konuşmaya gayret ettiğini fark etti ve o da kızın dilinden konuşmaya karar verdi.

Elini yanağına götürerek:

– Sadece bir kazaydı, dedi, bir gece hava durgunken, birden fırtına çıkınca, önce ana bumba mantilyası, sonra da palanga kırılıp yerinden çıktı. Palanganın teli yılan gibi ortalıkta gezinmeye başladı. Herkes onu tutmaya çalışıyo’du, ben de telaşla uğraşırken suratıma çarptı.

– Ya, dedi kız; bu kez anladığımı belli eden bir tonlamayla. Aslında söyledikleri büyük oranda Yunanca gibi gelmişti ona ve “bumba” ile “mantilya”nın ne demek olduğunu merak ediyordu.

Martin planını uygulamaya çalışarak:

– Bu Swinburne, dedi bu kez.

İsmi “Svaynbırn” diye, “a”yı uzatarak söylemişti¹.

– Kim?

Martin aynı yanlış telaffuzla tekrarladı:

– Swineburne... Şair.

– Swinburne, diye düzeltti kız.

Martin kekeleyerek:

– Tamam, o adam işte. Öleli ne kadar oldu? diye sordu.

Yanakları yine ısınmıştı.

Kız merakla ona baktı:

– Ya, öldüğünü duymamıştım. Nerede tanışmıştınız?

– Hiç görmedim vallahi... Ama siz gelmeden az önce ma-

1 Şairin adı, “Svinbırn” şeklinde telaffuz edilir – ç.n.

sanın üzerindeki kitaptan bazı şiirlerini okudum. Siz nasıl buluyorsunuz onun şiirlerini?

Bunun üzerine kız, ortaya atılan konu hakkında hızlı ve rahat biçimde konuşmaya başladı. Martin kendini daha iyi hissetti, sandalye kaçıp onu yere fırlatacakmış gibi kol yerlerini sıkıca tutarken, uç noktadan azıcık geriye doğru kaydı. Kızı konuşturmayı başarmıştı ve onun söylediklerini izlemeye gayret ederken, tatlı kafasının içinde sakladığı bilgilerin çokluğuna hayran kalıp, yüzünün solgun güzelliğini gözleriyle içti. Onu dinledi ve kızın dudaklarından zahmetsizce dökülüveren kelimelerden bazılarının anlamını bilmediği, kimi eleştirel sözlerle düşünce süreçleri ona yabancı kaldığı için canı sıkılsa da, zihni uyarıldı ve heyecanlandı. İşte entelektüel hayat, diye düşündü, ve işte güzellik; hayal edemediği kadar sıcak ve muhteşem olarak hem de. Kendini unuttu ve karşısındakine aç gözlerle baktı. İşte uğrunda yaşamaya değer bir şey bulmuştu; kazanmaya değer, savaşmaya ve evet, ölmeye değer. Kitaplar doğru söylüyordu. Dünyada öyle kadınlar vardı. Bu onlardan biriydi. Martin'in zihnine kanatlar takmıştı; belirsiz, devasa aşk ve romantizm serüvenlerinin yansıdığı büyük, parlak tuvaller serilmişti önüne; solgun yüzlü bir kadın, altından bir çiçek için. Bir peri serabı gibi titrek bir görüntünün içinden, orada oturup edebiyat ve sanattan bahseden gerçek kadına bakıyordu. Aynı zamanda dinliyordu ama, nasıl sabit bir şekilde baktığının ve doğasında erkekliğine ait ne varsa gözlerine yansıdığı gerçeğinin farkında değildi. Ama erkeklerin dünyasıyla ilgili çok az şey bilen Ruth, bir kadın olarak, Martin'in yanan gözlerini hemen fark etmişti. Daha önce hiçbir erkek ona bu şekilde bakmamıştı ve bu durum onu utandırdı. Dili sürçmeye başladı, durakladı. Düşünce zinciri kopup gitti. Genç adam onu korkutuyordu ve aynı zamanda, kendisine böyle bakılmasından tuhaf şekilde hoşlanmıştı. Aldığı eğitim onu tehlikeli ve yan-

lış olana; anlaşılmaz, gizemli ve çekici şeylere karşı uyarıyordu. İçgüdüleri ise varlığının derinliklerinden seslenerek, onu engelleri yıkmaya, başka bir dünyadan gelen bu elleri soyulmuş, boynunda gömlek yakasının kırmızı izi bulunan, nezaketsiz bir dünyanın içinde kirlenip lekелendiğı belli olan yabancıyı elde etmeye kışkırtıyordu. Ruth temizdi ve temizliğı bu duruma isyan ediyordu. Ama aynı zamanda bir kadını ve kadınlığın iç çelişkilerini öğrenmeye daha yeni başlıyordu.

– Dediğim gibi... Ne diyordum?

Birdenbire konuşmasını kesmek zorunda kaldı ve içine düştüğü hale neşeyle güldü.

Martin:

– Swinburne'ın büyük bi' şair olmadığını söylüyo'dunuz, çünkü... Oraya kadar geldiydiniz, dedi.

Birden içinde bir açlık hissetti; kızın kahkahası omurgasını tepeden tırnağa ürpertmişti. Gümüş gibi, diye düşündü, çingirdayan gümüş çanlar gibi. Ve bir anlığına uzak bir ülkeye gitti; yüksek bir tepede, kiraz çiçeklerinin altında sigarasını tütürüyor ve bir Uzakdoğu tapınağının, hasır sandaletli imanlılarını ibadete davet eden çanlarını duyuyordu.

– Evet, teşekkürler. Neticede Swinburne başarısız, çünkü incelikten yoksun. Hiç okunmaması gereken bir sürü şiiri var. Büyük şairlerin her dizesi güzel hakikatlerle doludur ve insanın içindeki yüksek, soylu şeylere seslenir. Büyük şairlerin tek bir dizesinden vazgeçmek bile dünyayı fakirleştirir.

Martin:

– Ben harika olduğunu düşünmüştüm, dedi tereddütle. Çok az okuyabildim. Böyle... alçak bir adam olduğu hiç aklıma gelmezdi. Herhalde bu diğer kitaplarında belli oluyor.

– Okuduğunuz kitapta da vazgeçilebilecek pek çok dize var, dedi kız, katı ve kestirip atan bir tavırla.

– Onları kaçırmış ola'cam, diye yanıtladı Martin. Benim okuduğum gerçekten güzel olanlardı. Hepsi çok aydınlık

ve parlaktı. İçime işledi ve zihnimi bir güneş gibi, ışıldak gibi aydınlattı. Beni böyle etkiledi işte, ama ben iyi şiirden an'namam küçükhanım.

Yetersizlik duygusuyla sustu. Kafası karışmıştı ve kendini ifade edemediğini bilmenin acısını çekiyordu. Okuduğu dizelerdeki büyüklüğü ve yaşam ışığını hissetmişti, ama bunu söze dökemiyordu. Hissettiklerini ifade edemiyordu ve kendini, karanlık bir gecede yabancı bir gemiye binmiş, önündeki halatların nereye bağlı olduğunu anlamaya çalışan bir gemiciye benzetti. Sonra, bu yeni dünyayı tanımanın kendi elinde olduğuna karar verdi. Daha önce isteyip de başaramadığı hiçbir şey olmamıştı ve şimdi, kıza içindekileri anlatmanın yolunu öğrenmesi gerekiyordu. Kızı iyice büyüt-müştü gözünde.

– Şimdi, Longfellow... diyordu kız.

– Evet, onu okudum, diye atıldı. Okuduğu az sayıda kitapla ilgili bilgisini olabildiğince sergilemek, ahmağın teki olmadığını göstermek istiyordu.

– “*The Psalm of Life*”, “*Excelsior*”, sonra... Galiba hepsi bu kadar.

Ruth kafasını salladı ve gülümsedi. Acırcasına hoşgörülü bir gülümsemeydi ve bu hoşgörüyü hissetmek Martin'i utandırdı. Kendini olduğundan farklı göstermeye çalışmakla aptallık etmişti. Bu Longfellow sayısız şiir kitabı yazmış olmalıydı.

– Kusura bakmayın küçükhanım, dedi, işin aslı benim bu konularda çok bilgim yok. O kadar klas değilim. Ama inanın bir gün olaca'm.

Bu sözler ağzından bir tehdit gibi çıkmıştı. Sesi kararlıydı, gözleri parlıyordu ve yüzünün çizgileri sertleşmişti. Ruth'a, Martin'in çenesinin şekli değişmiş gibi geldi. Sesi nahoş bir saldırganlık kazanmıştı. Aynı zamanda, sanki ondan yükselip gelen erkekçe bir güç dalgası, Ruth'u sarmalamıştı.